

Sygn.akt III AUa 394/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania D. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę wcześniejszą

na skutek apelacji wnioskodawczyni D. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 grudnia 2012 r. sygn. akt V U 814/12

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 9 maja 2012r. i przyznaje D. Z. prawo do emerytury od dnia 27 marca 2012r.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 maja 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. z 2009r. Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił D. Z. prawa do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na nieudowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od tej decyzji D. Z. domagała się ponownego rozpoznania jej wniosku. Podkreśliła, że w spornym okresie pracowała na stanowisku prządki i kontoniarki.

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie wnioskodawczyni.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 27 marca 2012r. D. Z. złożyła wniosek o emeryturę. ZUS uwzględnił jej ogólny staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999r. wynoszący 20 lat. Nie uznał zaś żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych, w tym zatrudnienia wnioskodawczyni od 1 lipca 1974r. do 15 kwietnia 1994r. w Zakładach (...) w W., gdyż nie złożyła ona świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy odniósł się do art. 184 w/w ustawy oraz do § 4 i § 2 w/w rozporządzenia. Następnie stwierdził, na podstawie akt osobowych, iż rozpoczęła ona pracę w (...) im. (...) od 1 lipca 1974r., na podstawie umowy o wstępny

staż jako prządka. Po odbyciu stażu kontynuowała zatrudnienie na tym stanowisku. Z dniem 6 grudnia 1976 roku została przeniesiona do pracy lekkiej do pomocy w wydziale produkcji, a od 28 października 1977 roku - do pracy lekkiej na stanowisku sprzątaczk. W dniu 19 lipca 1978 r. D. Z. złożyła wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego od 20 lipca 1978 roku do 20 lipca 1981 roku. Po zakończeniu urlopu pracowała jako prządka. Od 25 lipca 1983 roku do 14 października 1983 roku została przeniesiona na stanowisko pomocy przy produkcji, a następnie od 15 października 1983 roku na stanowisko kontoniarki. W dniu 20 lipca 1993 roku skarżąca uległa wypadkowi przy pracy i od tej daty do 15 kwietnia 1994 roku korzystała z zasiłku chorobowego. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 15 kwietnia 1994 roku, po wyczerpaniu okresu pobierania zasiłku chorobowego. Decyzją z dnia 7 maja 1994 roku ZUS przyznał jej rentę inwalidzką w związku z wypadkiem przy pracy od 16 kwietnia 1994 roku.

Następnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w świetle zeznań świadków przesłuchanych w toku procesu Z. B., B. W. zatrudnionych na stanowisku prządki, a następnie kontoniarki oraz L. R. (mistrza przędzalni, potem kierownika działu przędzalni) jedynie praca wnioskodawczyni na stanowisku prządki (przy przędzeniu nici) oraz kontoniarki (przy produkcji niedoprędu), bezpośrednio związana z obsługą maszyn przędzalnich może zostać uznana za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, tj. określoną w wykazie A dział VII – w przemyśle lekkim, pkt 1 (obróbka surowców włókienniczych i ich przędzenie). Nie uznał zaś czynności wykonywanych podczas przeniesienia do pracy lekkiej na stanowiskach – pomoc wydziału produkcji, pomoc przy produkcji, sprzątaczk, wskazując, że nie mogą być one zakwalifikowane jako zatrudnienie w szczególnych warunkach, według wykazu A, dział VII, pkt 1.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach nie podlegał również: okres pobierania przez wnioskodawczynię zasiłku chorobowego od 20 lipca 1993 roku do 15 kwietnia 1994 roku (art. 32 ust. 1a w/w ustawy) oraz trzy lata okresu korzystania z bezpłatnego urlopu wychowawczego Wprawdzie wnioskodawczyni twierdziła, że nie korzystała z tego urlopu przez 3 lata, a jedynie rok, jednak jej twierdzenie było sprzeczne z treścią akt osobowych, tj. z wnioskiem złożonym dnia 19 lipca 1978 roku oraz świadectwem pracy z dnia 15 kwietnia 1994 roku, gdzie w pkt. 6 podpkt. 3 zaznaczono, że skarżąca korzystała z urlopu wychowawczego w okresie od 20 lipca 1978 roku do 20 lipca 1981 roku. D. Z. podczas ubiegania się o rentę w kwestionariuszu dołączonym do wniosku z 9 marca 1994 roku również wskazała, że korzystała z urlopu wychowawczego w powyższym okresie.

Zdaniem Sądu skarżąca legitymowała się stażem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 14 lat 4 miesiące i 5 dni, tj. okresem wykonywania pracy wyłącznie na stanowisku prządki i kontoniarki w (...) im. (...) w W., z wyłączeniem okresów zasiłku chorobowego, urlopu wychowawczego oraz przeniesienia do pracy lekkiej. Nie posiadała zatem wymaganego okresu, co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Stąd nie spełniła przesłanek do przyznania emerytury.

Apelację od powyższego wyroku wniosła D. Z.. Podkreśliła, że cały czas pracowała w wydziale przędzalni – hali produkcyjnej (...) im. (...) w W. w warunkach szkodliwych, bez względu na rodzaj zajmowanego stanowiska (sprzątaczk, prządka, pomoc przy produkcji czy kontoniarka). Poza tym stwierdziła, że Sąd pierwszej instancji odliczył okres urlopu wychowawczego w nieprawidłowym wymiarze. Przyznała, że wprawdzie napisała podanie o jego udzielenie na trzy lata, jednak faktycznie trwał on 6 miesięcy, tj. od dnia 20 lipca 1978r. do 31 stycznia 1979r. Na tę okoliczność przedstawiła dowód w postaci kart pracy (...) i. E. P. z archiwum w K..

Apelująca wniosła o sądowe sprostowanie jej świadectwa pracy oraz o pozytywne rozpatrzenie sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, gdyż okoliczności w niej podane przemawiają za zmianą zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji ZUS z dnia 9 maja 2012r. i przyznaniem D. Z. prawa do emerytury od dnia 27 marca 2012r.

Na wstępie należy podkreślić, że w sprawie odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (postanowienie SN z dnia 2 marca 2011r., sygn. akt II UZ 1/11, LEX 844747, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99). Przedmiot i zakres rozpoznania w niniejszej sprawie wyznacza decyzja ZUS z dnia 27 marca 2012r., z mocy której organ rentowy

odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Stąd żądanie wnioskodawczyni dotyczące sprostowania świadectwa pracy wykraczało poza ramy tej decyzji, dlatego nie mogło być rozpoznane w niniejszym postępowaniu.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było ustalenie czy na dzień 1 stycznia 1999 r. D. Z. legitymowała się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i czy w związku z tym spełniała przesłanki do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Przepis art. 184 w/w ustawy w sposób odrębny reguluje sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy - 1 stycznia 1999 r., legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy, gwarantując im prawo do nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32.

Intencją ustawodawcy było zapewnienie nabycia uprawnień emerytalnych dla tej kategorii ubezpieczonych, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniali wymagane warunki stażu, w tym stażu pracy w szczególnych warunkach, za wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy.

Ustalenie czy wykonywane obowiązki pracownicze były realizowane w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze podlega ocenie na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W myśl § 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Z kolei § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia określa przesłanki, których łączne spełnienie przez pracownika, warunkuje nabycie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach tj. osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz wykazanie wymaganego okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ugruntowany jest pogląd, że tylko praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. wykonywana stale i w pełnym wymiarze uzasadnia skorzystanie z uprawnień do wcześniejszej emerytury. Praca w szczególnych warunkach to przy tym praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (wyroki SN: z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, LEX nr 528152; z dnia 6 czerwca 2011r., IUK 393/10, LEX nr 950426).

W zaskarżonej decyzji z dnia 15 maja 2012r. organ rentowy za udowodniony uznał ogólny staż pracy wnioskodawcy w wymiarze 20 lat. Nie zaliczył przy tym wnioskodawczyni do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia, a w tym spornego okresu pracy od 1 lipca 1974r. do 15 kwietnia 1994r. w Zakładach (...) w W..

Sąd Okręgowy zaś przyjął, że skarżąca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat 4 miesięcy i 5 dni. Do tego stażu uwzględnił okres pracy w Zakładach (...), gdy wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracowała na stanowisku prządki i kontoniarki. Wyłączył zaś z niego m.in. trzy lata urlopu wychowawczego trwającego od 20 lipca 1978 r. do 20 lipca 1981r., w oparciu o załączony do akt osobowych wnioski

D. Z. z dnia 19 lipca 1978 roku, wystawione na podstawie tych akt świadectwo pracy z dnia 15 kwietnia 1994 roku i treść kwestionariusza dołączonego do jej wniosku o rentę z dnia 9 marca 1994 roku.

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o karty pracy wnioskodawczynie w Zakładach (...) w W. z lat: 1976 – 1993, przesłane przez (...) Sp. z o.o. w K. (k. 60). Analiza tych kar, dokonana łącznie z oceną akt osobowych i zeznań świadków i twierdzeń wnioskodawczynie wykazała, że wprawdzie złożyła ona podanie z prośbą o udzielenie urlopu okolicznościowego bezpłatnego przysługującego na wychowanie dwojga małych dzieci od 20 lipca 1978r. do 20 lipca 1981r. (podanie w aktach osobowych), to faktycznie powróciła do pracy o wiele wcześniej, tj. w lutym 1979r. Tej okoliczności organ rentowy nie kwestionował. Sporne pozostawało zaś czy wnioskodawczynie powróciła w lutym 1979r. do pracy w warunkach szczególnych na stanowisku prządki, wymienionym pod poz.1 działu VII w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia (obróbka surowców włókienniczych i ich przędzenie), na którym pracowała w (...) im. (...) w W. (po odbyciu trzymiesięcznego stażu) uprzednio od dnia 15 października 1974r. do dnia 5 grudnia 1976r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wnikliwa weryfikacja w/w kart pracy, w tym poszczególnych pozycji ze składnikami wynagrodzenia wnioskodawczynie pozwala na uznanie, że w istocie od lutego 1979r. skarżąca znów pracowała w warunkach szczególnych jako prządka. Od tego miesiąca bowiem pracodawca obliczał jej płacę na analogicznych zasadach i uwzględnieniem tych samych składników, jak czynił to do dnia 5 grudnia 1976r., gdy właśnie pracowała w warunkach szczególnych jako prządka. Wszystkie rubryki kart płac były wówczas wypełnione przez pracodawcę, a tym samym wypłacano wnioskodawczynie wszystkie składniki wynagrodzenia. Z kolei od dnia 6 grudnia 1976r., gdy pracodawca przeniósł ją, na podstawie zaświadczenia lekarskiego z dnia 6 grudnia 2012r., do pracy lekkiej na stanowisku pomocnika wydziału produkcji, a następnie od dnia 28 października 1977r. do pracy lekkiej na stanowisku sprzątaczkii (angaże w aktach osobowych) do dnia 19 lipca 1978r., poprzedzającego urlop wychowawczy jej wynagrodzenie kształtowało się inaczej. Obejmowało mniej składników, a tym samym było niższe. W kartach płac za ten okres wiele rubryk było pustych, np. co do godzin nocnych i postojowego. Oznacza to, że wówczas odwołująca pracowała w warunkach lżejszych. Powróciła zaś do pracy znów w warunkach szczególnych na stanowisku prządki od lutego 1979r.

Z uwagi na powyższe należało doliczyć do dotychczas przyjętego przez Sąd Okręgowy stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 4 miesięcy i 14 dni okres pracy wnioskodawczynie w Zakładach (...) w W. od lutego 1979r. do lipca 1981r. (ok. 2 lata i 6 miesięcy) na stanowisku prządki (wykaz A dział VII poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia). Jego uwzględnienie pozwoliło na przyjęcie spełnienia przesłanki wymaganych co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Stąd na mocy art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze należało przyznać D. Z. prawo do wcześniejszej emerytury od 27 marca 2012r., tj. od dnia, w którym złożyła ona wniosek o świadczenie (art. 129 ust. 1 w/w ustawy).

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji, na podstawie art.386§1k.p.c.